

AGU AARNA

11. 10.1915 – 11. 12.1989

Agu Aarna (aastani 1937 August Treier) sündis 11. oktoobril 1915. aastal Tallinnas raudteelase perekonnas. 1919. aastal lõpetas ta Tallinna linna 1. Algkooli, 1934 Tallinna Tehnikumi maamõõtmise ja kultuuritehnika erialal, 1940 Sõjaväe Tehnikakooli pürotehnika erialal. 1945. aastal lõpetas ta Dresdeni Tehnikaülikooli ning 1948 Tallinna Polütehnilise Instituudi keemia-mäeteaduskonna analüütilise keemia erialal (*cum laude*). 1948. aastal kaitses Agu Aarna kandidaadiväitekirja, 1951 omistati talle dotsendi kutse. 1954. aastal kaitses ta doktoriväitekirja ning 1956 omistati talle professori kutse. 1961. aastal valiti Agu Aarna Eesti NSV Teaduste Akadeemia liikmeks.

Aastatel 1940–1941 töötas Agu Aarna Männiku laskemoona töökodade pürotehnikuna ja Eesti Territoriaalse Laskurkorpuse autoremonditöökoja juhatajana. 1942. a kevadel ja suvel oli ta tuletõrje ja õhukaitse instruktor Petseri prefektuuris. Alates 1942. aastast töötas Agu Aarna Tallinna Tehnikaülikoolis anorgaanilise ja analüütilise keemia laboratooriumi ajutise abijõuna (1942–1943), orgaanilise keemia ja pürogeensete protsesside kateedri assistendi, vanemõpetaja ja dotsendina (1945–1956), kütuste keemilise tehnoloogia kateedri juhataja ja professorina (1955–1964), põlevkivikeemia ja sünteesi problemlaboratooriumi juhendajana (1957–1978). Aastatel 1960–1976 oli Agu Aarna TPI rektor, 1976–1979 orgaanilise keemia kateedri professor, 1979–1989 Eesti NSV TA Keemia Instituudi konsultant-vanemteadur.

Agu Aarna teadustöö põhisuundadeks olid kukersiitse põlevkivi tekke ja pürolüüsi, põlevkivi koostise ja põlevkivisaaduste omaduste uurimine; sünteetiliste liimvaikude uute liikide ja tööstusliku tehnoloogia loomine (koostöös Karl Kiisleri ja Peep Christjansoniga). Ta avaldas üle 200 teadustöö ja 240 populaarteaduslikku artiklit, omas 16 autoritunnistust, tema leiutisi patenteeriti mitmes välisriigis (Jaapan, Kanada, Belgia, Rootsi jm). Agu Aarna oli juhendajaks 30le kaitstud kandidaaditööle.

Agu Aarna oli Eesti NSV Teaduslik-Tehnilise Ühingu liige, Eesti Keemia Seltsi liige ja TPI põlevkivikeemia ja sünteesi laboratooriumi rajaja ja teaduslik juhendaja, teaduslik-tehnilise programmi „Põlevkivi kompleksne kasutamine“ nõukogu esimees. Ta oli ENE peatoimetuse liige, ajakirja „Oil Shale“ peatoimetaja asetäitja, ajakirja „Tehnika ja Tootmine“ ja mitme teise teadusajakirja toimetuskolleegiumi liige, „TPI Toimetiste“ keemia ja keemiatehnoloogia sarja toimetaja. Agu Aarna korraldas mitmeid teadusfoorumeid, sh ÜRO põlevkivi-sümposiooni Tallinnas 1968. aastal.

Agu Aarna oli akatiivne ka ühiskondlikus tegevuses. 1960–70ndail algatas ta TPI linnaku rajamise Mustamäele, oli Eesti tehnilise mõtte ja insenerihariduse ajaloo uurimise algataja. Agu Aarna oli ka Tallinna Teadlaste Maja asutajaliige, selle aseesimees. Ta kuulus „Mnemoturniiri“ tarkade klubisse.

Agu Aarna teadustöö on tunnustatud kahel korral Nõukogude Eesti preemiaga (1950, 1967) ning Eesti NSV teenelise teadlase aunimetusega (1965). Ta oli Soome Keemikute Seltsi välisliige (1967), Budapesti Tehnikaülikooli audoktor (1970), P. Kogermani nimelise mälestusmedali (1983) ja TTÜ suure teenetemedal *Mente et Manu* laureaat (1991 postuumselt). 1998 püstitati tema büst TTÜ akadeemikute alleele.

Agu Aarna suri 11. detsembril 1989. aastal ja on maetud Tallinna Metsakalmistule.